

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціальної
педагогіки та психології
_____ О.В. Пономаренко
« ____ » _____ 20__ р.

Технології соціально-педагогічної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 013 – «Початкова освіта»
освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Укладач: Мацкевич Ю.Р., к.пед. наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти;

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол №_ від “__” _____ 20__ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки
_____ Н.В. Заверико
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол №_ від “__” _____ 20__ р.
Голова науково-методичної ради
факультету
_____ І.В.Козич
(підпис)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис) (ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 013 - «Початкова освіта»	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		3 -й	-
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		10 год.	-
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Практичні	
		22 год.	-
		Самостійна робота	
		58 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології соціально-педагогічної роботи» є формування у майбутніх вчителів початкових класів комплексу знань та вмінь, необхідних для розробки технологій соціально-педагогічної роботи та їх використання в практиці професійної діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Технології соціально-педагогічної роботи» є:

1. Надання студентам знань про специфіку технологізації соціальної сфери, теорії соціально-педагогічних технологій, пинципи технологічного підходу до професійної діяльності.
2. Ознайомлення студентів з видами соціально-педагогічних технологій та їх структурою.
3. Формування вміння обирати технологію, що є ефективною у вирішенні конкретного професійного завдання.
4. Формування досвіду творчої діяльності студентів щодо застосування конкретних технологій соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями учасників освітнього процесу (діти молодшого шкільного віку, батьки, молодь, педагогічні працівники закладу освіти).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>РНЗ-7. Володіти базовими знаннями з гуманітарних та професійноорієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми та завдань початкової освіти.</p> <p>РНУ-4. Уміти визначити напрями своєї діяльності, її конкретні цілі та завдання на кожному етапі освітньої, виховної роботи і передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів б1, спрямованих на підвищення якості освітньої роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності.</p> <p>РНК-1. Створювати педагогічний соціум у закладах загальної середньої освіти як модель демократичного суспільства; налагоджувати соціальну взаємодію з різними суб'єктами освітнього процесу.</p> <p>РНК-8. Ініціювати і розвивати партнерські відносини з батьками, соціальними, громадськими, професійними інституціями. Активно впливати на проблемні сім'ї через різні форми комунікативної взаємодії, поширювати психолого-педагогічні знання серед населення й батьків.</p> <p>Компетентності</p> <p>ЗК-4. Здатність генерувати нові ідеї. Бути готовим проявляти ініціативу, приймати доцільні та відповідальні рішення в проблемних ситуаціях; діяти в нестандартних ситуаціях і нести соціальну, етичну відповідальність за прийняті рішення.</p> <p>СК-1. Здатність організовувати освітній процес у початковій школі з використанням сучасних засобів,</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії, ділові ігри, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, аналітичні довідки, порівняльні характеристики, тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка творчих робіт.

методів, прийомів, технологій.	
--------------------------------	--

СК-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі початкової, зокрема, інклюзивної освіти.	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Технології соціально-педагогічної роботи» пов'язана з курсами «Основи інклюзивної педагогіки в початковій школі», «Інноваційні педагогічні технології в початковій школі», «Теорія і методика виховної роботи».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи технологій соціально-педагогічної діяльності

Загальне поняття соціальної технології. Сутність та зміст технологій соціально-педагогічної діяльності. Компоненти та етапи технологічного процесу. Принципи розробки та впровадження технологій соціально-педагогічної діяльності. Модель розробки технології соціально-педагогічної діяльності. Класифікація технологій соціально-педагогічної діяльності. Функції технологій соціально-педагогічної діяльності.

Змістовий модуль 2

Загальні технології соціально-педагогічної діяльності

Технологія соціально-педагогічної діагностики. Сутність і характеристика соціальної діагностики. Принципи соціальної діагностики. Діагностичні методи в соціальній роботі. Етапи й особливості соціальної діагностики.

Технологія соціальної експертизи. Поняття соціальної експертизи. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи. Порядок замовлення соціальної експертизи. Методика підбору експертів. Вимоги до експертів. Методи соціальної експертизи.

Технології групової соціально-педагогічної роботи. Поняття і призначення метода групової соціально-педагогічної роботи. Організація і етапи змістовної роботи. Класифікація груп та групові процеси. Організація групової роботи. Проведення тренінгів в соціально-педагогічній роботі. Самокерована групова робота: характеристика груп самодопомоги, особливості організації роботи. Етапи розвитку груп самодопомоги. Роль соціального педагога у роботі груп самодопомоги. Форми та методи роботи у групах самодопомоги.

Технології індивідуальної роботи. Характеристика процесу ведення випадку як технології соціальної роботи. Первинне оцінювання і складання плану догляду. Реалізація плану втручання. Вимоги до ведення професійних записів.

Змістовий модуль 3

Базові технології соціально-педагогічної діяльності

Технології соціально-педагогічної роботи в освітній установі. Функції соціальної служби у закладах освіти. Спеціалізації соціально-педагогічної діяльності у закладах освіти. Напрями роботи соціального педагога у закладах

освіти. Технології профілактики наркоманії серед неповнолітніх. Профілактика булінгу у школі. Методи профілактики серед дітей та підлітків. Програми реалізації профілактичної діяльності соціальним педагогом: зарубіжний досвід.

Проблема дезадаптації дітей та підлітків в сучасному суспільстві. Фактори, що впливають на соціальну дезадаптацію підлітків. Організаційна технологія соціально-педагогічної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.

Технології соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Сучасний стан розвитку української сім'ї: проблеми, ресурси. Форми і методи соціального обслуговування сімей, які знаходяться в кризовій ситуації. Порівняйте форми і методи соціальної роботи із сім'єю в соціальних службах для молоді, закладах соціальної політики і праці і спеціалізованих службах. Технології допомоги потерпілим від жорстокості в сім'ї. Поняття «юне материнство». Причини народження дітей в юному віці. Наслідки народження дітей неповнолітніми. Технології соціально-педагогічної роботи з юними матерями на макро-, мезо-, мікрорівнях. Технологія потрапляння юної матері до центрів Матері та дитини.

Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю. Мета та завдання технології соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами. Корекційно-реабілітаційні методи роботи з дітьми-сиротами. Технології влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у прийомні сім'ї. Основні поняття «активність», «соціальна активність». Структура соціальної активності. Характеристики соціальної активності суб'єкта. Розвиток соціальної активності учнівської молоді. Технології розвитку соціальної активності молоді. Технологія соціально-педагогічного коригування нормальних норм поведінки дітей.

Змістовий модуль 4

Предметні технології соціально-педагогічної діяльності

Технології організації дозвілля. Ігрові технології соціально-педагогічної діяльності. Сутність понять «дозвілля». Структура і особливості дозвіллевої діяльності. Педагогіка дозвілля, принципи, структурного педагога. Функції дозвілля. Гра як технологія. Алгоритм проведення ігрових програм. Закордонний досвід дозвіллевої діяльності соціального педагога з дітьми та молоддю. Клубна діяльність як форма організації дозвілля. Принципи і переваги клубної діяльності. Казкотерапія як соціально-педагогічна технологія. Поняття, види, форми, функції. Види творів у казкотерапії.

Технологія соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами у початковій школі. Соціально-педагогічний супровід: поняття, сутність, зміст, структура. Напрямки, форми та методи соціально-педагогічного супроводу.

Склад команди супроводу. Взаємодія фахівців (соціальний педагог, психолог, логопед, вчитель, асистент вчителя та ін.), вироблення спільних позицій, розподіл функцій, зобов'язань, відповідальності. Алгоритм надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг. Співпраця команди супроводу та батьків дитини з ООП. Можливості співпраці з інклюзивно-ресурсними центрами.

Оцінка динаміки досягнень дитини з ООП в процесі навчання. Критерії оцінки досягнень дитини з ООП. Роль кожного фахівця команди супроводу в оцінці досягнень дитини.

Програма соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами: її призначення, структура, зміст, етапи розробки.

Технологія роботи соціального педагога із соціалізації дитини, що перебувала

у екстремальних умовах. Екстремальні умови та специфіка виявів поведінки дитини, що перебувала в екстремальних умовах. Соціальна психолого-педагогічна реабілітація дитини у зв'язку з певними екстремальними умовами. Способи формування психологічно сумісної групи. Модель соціально-психолого-педагогічної корекції та соціальної терапії дитини з урахуванням екстремальних умов життя. Розробити програму соціальної адаптації та реабілітації дітей та молоді, що перебували у екстремальних умовах (на конкретному відеоприкладі).

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	2	5	6		8	9	10	11	12
1	15	4	2		2		11		10	5	15
2	15	14	8		6		1		5	10	15
3	15	6	-		6		9		5	10	15
4	15	8	-		8		7		5	10	15
Усього за змістові модулі	60	32	10		22		28		25	35	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30				40
Загалом	90	32					58		100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. Соціально-педагогічна технологія: поняття, структура, класифікація.	2	
2	Тема 2. Технологія соціальної діагностики Тема 3. Технологія соціальної експертизи Тема 4. Технології групової соціально-педагогічної роботи Тема 5. Технології індивідуальної роботи.	8	
Разом		10	

6. Темі практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. Соціально-педагогічна технологія: поняття, структура, класифікація.	2	
2	Тема 2. Технологія соціальної діагностики Тема 3. Технологія соціальної експертизи Тема 4. Технології групової соціально-педагогічної роботи	6	
3	Тема 6. Технології соціально-педагогічної роботи в освітній	6	

	<p>установі</p> <p>Тема 7. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'єю</p> <p>Тема 8. Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю</p>		
4	<p>Тема 9. Технології організації дозвілля. Ігрові технології соціально-педагогічної діяльності</p> <p>Тема 10. Технологія соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами у початковій школі</p> <p>Тема 11. Технологія роботи соціального педагога із соціалізації дитини, що перебувала у екстремальних умовах</p>	8	
Разом		22	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1. Теоретичні основи технологій соціально-педагогічної діяльності	Теоретичне завдання – усне опитування / обговорення / дискусія, підсумкове тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 1 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.). Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	10
	Практичне завдання – написати есе.	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6 тис. знаків з пробілами. <i>Завдання:</i> За матеріалами лекції та рекомендованою літературою встановити основні підходи до визначення поняття «соціально-педагогічна технологія». Підготувати есе на тему «Ефективність технологій соціально-педагогічної роботи як теоретична і практична проблема». Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - позиція автора щодо проблеми (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2. Загальні технології соціально-	Теоретичне завдання – усне опитування /	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 2 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями:	5

педагогічні діяльності	обговорення / дискусія, підсумкове тестування		<ul style="list-style-type: none"> - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.). <p>Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	
	Практичне завдання – 1) складання експертного висновку; 2) складання карти-схеми соціально-педагогічної діагностики дитини.	<p>Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6 тис. знаків з пробілами. <i>Завдання 1:</i> Підготувати проєкт експертного висновку за темою «Психолого-педагогічна експертиза дитячої іграшки». <i>Завдання 2:</i> Розробити карту-характеристику особистості (орієнтуючись на вік дитини). Дібрати пакет методик для комплексного соціально-педагогічного вивчення особистості. Заповнити розроблену карту-характеристику та скласти соціальний портрет дитини. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.). 	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3. Базові технології соціально-педагогічні діяльності	Теоретичне завдання – усне опитування / обговорення / дискусія, підсумкове тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 3 (розділ 3 цієї програми)	<p>Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.). 	5

			Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	
	Практичне завдання – аналіз ситуації	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6 тис. знаків з пробілами. <i>Завдання 1:</i> Упорядкувати картотеку ситуативних ігор, спрямованих на розвиток у дітей умінь взаємодіяти в колективі. <i>Завдання 2:</i> Обрати сім'ю, яка потребує професійної підтримки та виконати такі завдання: - виокремити ключову проблему сім'ї; - визначити соціальний статус сім'ї та скласти її соціальний портрет; - спланувати соціально-педагогічну роботу з сім'єю; - скласти перелік питань, які будуть поставлені соціальним педагогом під час візиту у сім'ю; - дібрати методики для діагностики впливу батьків на розвиток потенційних можливостей дітей.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4. Предметні технології соціально-педагогічної діяльності	Теоретичне завдання – усне опитування / обговорення / дискусія, підсумкове тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 4 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.). Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5

	Практичне завдання – розробити проект програми соціально-педагогічного супроводу дитини з ООП в інклюзивному класі.	Вимоги до виконання та оформлення: завдання має бути виконане у довільній формі із заповненням бланків документації. <i>Завдання 1:</i> Спланувати роботу щодо інтеграції дітей з ООП в середовище закладу загальної середньої освіти. Дібрати форми та методи роботи з дітьми з ООП. Спланувати взаємодію соціального педагога з батьками дітей з ООП. Скласти схему взаємодії між учасниками команди супроводу.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом усіх змістових модулів (розділ 3 цієї програми)	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20
	Практичне завдання – розробка соціально-педагогічної технології.	Практичне завдання виконується протягом семестру, захист практичного завдання відбувається під час проведення заліку. Студент має показати обізнаність щодо проблемної ситуації, вміння визначати мету, завдання технології, напрями, етапи, форми та методи реалізації технології; добирати діагностичний інструментарій. Зміст завдання та вимоги до його виконання й оформлення подано у СЕЗН Moodle у секції підсумкового контролю.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - назва технології, опис проблемної ситуації, яка пропонується для аналізу (реальний приклад із	20

			<p>дотриманням конфіденційності) (2 б.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначення мети і завдань технології (2 б.) - діагностика проблеми конкретної категорії (методи, методики, за якими можна діагностувати проблему) (4 б.); - основна характеристика категорії клієнта (3 б.) - аналіз нормативно-правової бази щодо роботи з клієнтом (2 б.); - напрями та етапи реалізації технології (2 б.); - форми та методи реалізації (3 б.); - методи оцінки ефективності впровадженої технології (2 б.). 	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи : теорія та практика. навчальний посібник / за ред. проф. С. О. Сисоєвої. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 134 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [ред.-упоряд. проф. І. Зверєва]. 2-ге видання. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
3. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Видавничий дім «Слово», 2008. 240 с.
4. Паскаль О. В. Технології соціально-педагогічної діяльності : навч. посібник. Харків : Бурун Книга, 2011. 288 с.
5. Соціальна педагогіка : теорія і технології : підручник / ред. І. Д. Зверєва. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
6. Технологии социальной работы: Учебник / под общ. ред. Е. И. Холостовой. Москва : ИНФРА-М, 2002. 543 с.
7. Технології соціально-педагогічної діяльності : навч. посібн. для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка» / за заг. ред. Н. В. Заверико. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. с.
8. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посібник / заг. ред. А. Й. Капська. Київ : УДЦССМ, 2002. 372 с.
9. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2002. 272 с.
10. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навч. посібник. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. 464с.

Додаткова:

1. Абетка соціального педагога / укладач В. В. Волканова. Харків : «Основа», 2011. 235 с. (Серія «Соціальному педагогу»).
2. Впровадження програми надання соціальних послуг сім'ям з дітьми раннього та дошкільного віку, які опинилися у складних життєвих обставинах: метод. рекомен. / Холт Інтернешнл. Київ : Р. К. Майстерпринт, 2008. 96 с.
3. Діти з особливими потребами в школі : психол.-пед. супровід / авт.-упоряд.: Романова О. М. та ін. Київ : Шкільний світ, 2011. 127 с.
4. Доэл М., Шадлоу С. Практика социальной работы: Упражнения и методические разработки для обучения и повышения квалификации социальных работников / Пер. с англ. Шапиро Б.Ю. Москва : Аспект-Пресс, 1995. 237с.
5. Зверєва І. Д., Іванова І. Б. Концептуальні основи соціального захисту людей з функціональними обмеженнями (за матеріалами Організації Об'єднаних націй). *Зб. теоретичних та методичних матеріалів для працівників соціальних служб для молоді*. Київ : Видавництво «А.Л.Д», 1995. С.4-13.
6. Иванов И. П. Энциклопедия коллективных творческих дел. Москва : Педагогика, 1989. 181 с.
7. Кулиш А. Public relations для общественных организаций. Практические советы на каждый день. Київ : «Винрок Інтернешнл», 2002. 80с.
8. Курбатов В. И., Курбатова О. В. Социальное проектирование: учебное пособие. Ростов н/Дону : «Феникс», 2001. С.6-25, 30-38, 47-64.
9. Литвиненко С. А. Основи соціально-педагогічної діяльності : навч. посібн. для

студ. вищ. пед. навч. Закладів. Одеса : ПНЦАІШ, 2007. 187 с.

10. Методика и технологии работы социального педагога: учебное пособие для студ. высш. учебн. заведений / Б. Н. Алмазов, М. А.Беляева, Н. Н.Бессонова и др.; Под ред. М. А. Галагузовой, Л. В. Мардахаева. Москва : Издат.центр «Академия», 2002. 220 с.
11. Основы социальной работы: учебник / Отв.ред. П. Д. Павленок. Москва : ИНФРА-М, 1999. 368с.
12. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. посібник. Київ : Атіка, 2004.
13. Соціальна робота / соціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / за заг.ред.І. Д. Зверєвої. Київ : Етносфера, 1994. 85 с.
14. Социальная работа / под общей редакцией проф. В. И. Курбатова. Ростов н\Дону: Феникс, 2000. 576 с.
15. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред. А. Й. Капської. Київ : Центр навчальної літератури, 2000. 264 с.
16. Сурмин Ю. П., Туленков Н. В. Методология и методы социологических исследований: Учебное пособие. Київ : МАУП, 2000.
17. Теорії і методи соціальної роботи / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005.
18. The Common Assesment Framework for Children and Young people: Supporting Tools. (2009).
19. Gilligan, R, (1997). Beyond Permanence? The Importance of Resilience in Child Placement Practice and Planning, Adoption and Fostering 21(1): 12–20.
20. Chambers H. and others. (2002). Healthy Care: Building an evidence base for promoting the health and well-being of looked after children and young people. London: National Children's Bureau.
21. Department for Education and Skills. (2004e). Who Does What: How social workers and carers can support the education of children in care. London: DfES. Rets: LACWDW, I.ACWDWSD.

Інформаційні ресурси

1. Зверєва І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики : навч. посіб.: у 2-х част. Київ : «Кожній дитині», 2010. Част. І. 224 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1443102984.pdf>
2. Колупаєва А. Інтегративні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні. URL: http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm (дата звернення: 20.08. 2019).
3. Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах : наказ Міністерства соціальної політики України № 1005 від 13.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-18#Text>
4. Технологии профилактики семейного неблагополучия / за ред. Т. В. Косенковой, С. Н. Кузьменковой. Смоленск, 2010. 75 с. URL: <http://срмс-smol.ru/спес-мп/78-tpsн>
5. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 248 с. URL: http://culonline.com.ua/Books/osnovy_sots_ped_diyalnosti_shevtsev.pdf